

УДК 316.334:61

Коваль В.О.¹, Ромашко Г.А.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-518 НУ «Запорізька політехніка»

ПРАКТИКИ COVID-19 ТА ТИПИ СОЦІАЛЬНОГО ПРИСТОСУВАННЯ

В умовах пандемії важливим стає тип пристосування, який обирає індивід, реагуючи на підсилення аномії в нашій країні.

Соціальні практики відтворення профілактичної поведінки в умовах пандемії covid-19 носять як рефлексивний, так і нерефлексивний характер. Їх можна поділити на наступні групи:

Нерефлексивні практики відтворення профілактичної поведінки. У цьому випадку вони відтворюються автоматично без прив'язки до конкретної ситуації, події або простору. Наприклад, людина надягає маску не тільки в транспорті або при відвідуванні торговельної точки, але й на вулиці під час прогулянки й навіть при занятті спортом. У класифікації, запропонованої Р. Мертоном, ця група відповідає типу пристосування – ритуалізму. Основною детермінантою стає страх, який і породжує рутинізовану дію [1; 2, с. 268-272]. Тільки тут відхід від фрустрацій і небезпек пов'язаний не з конкуренцією за основні конкурентні блага, а зі страхом втрати працездатності, смерті. Останнє й прив'язує до безпечних рутинних практик і інституціональних норм.

Рефлексивні практики відтворення профілактичної поведінки. Практики відтворюються з урахуванням параметрів соціальної ситуації, події або простору. Наприклад, індивід використовує захисні медичні засоби там, де декларується їхнє використання, в інших випадках спирається в соціальних взаємодіях на поділюваний більшістю в даному суспільстві запас цінностей, що склався, тобто цінності що декларуються й структурні шляхи їх досягнення збігаються. У цьому випадку соціальна дія відтворення профілактичної поведінки проявляється як демонстрація соціально-відповідальної поведінки. Мертон позначив даний тип індивідуального пристосування як конформізм [2, с. 256].

Інноваційний тип пристосування ми бачимо насамперед в області економічної поведінки, він полягає у використанні заборонених, але ефективних засобів для досягнення цілей, при цьому ігноруються норми регулюючі шляхи та засоби їх досягнення. Як приклад тут можна привести ризиковану поведінку деяких торговельних мереж, які порушують правила карантину й не закривалися в період локдауна, а також численні спроби одержати фінансову, репутаційну й інші вигоди в період кризи як окремими особистостями так і структурами. Мертон також вказує на ще один фактор, що впливає на вибір поведінки, «...індивіди можуть бути недостатньо

соціалізованими, що індивіди не були як треба інституалізованими, що й дозволяє їм відкидати інституціональні засоби, зберігаючи при цьому прагнення до успіху» [2, с. 267].

Ретризм властивий людям, «... які пристосувалися (або неадекватно пристосувалися) таким способом, строго говорячи, що перебувають у суспільстві, але йому не належать» [2, с. 272]. До людей, яким властивий цей тип пристосування ми можемо віднести covid-дисидентів, людей, що заперечують небезпеку covid і відтворюють доковідні практики, а також тих, чиї практики не міняються під впливом суспільства (наприклад: бродяги, алкоголіки, наркомани).

Заколот, як тип пристосування «...виводить людей за межі навколишньої соціальної структури й спонукує їх представити й спробувати втілити в реальність нову, у значній мірі модифіковану структуру» [2, с. 275]. Нові практики виникають як реакція на фруструючий фактор у соціальній структурі та створенні на основі міфу альтернативних структур. Це все одержує вираження в політичних діях груп, котрі дозволяють їм скасовувати деякі доковідні практики й інституалізувати нові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Janet P. The fear of action. *Journal of Abnormal Psychology*, 1921, Vol. 16, p.150-160.
2. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура. Москва: АСТ, 2006. - 873 с.